

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Natura 2000 Waddenzee Samenvatting beheerplan 2016-2022

Waddennatuur: beschermen, gebruiken en beleven

*‘Schuivend evenwicht tussen
aarde en water; eilanden als wachters.’*

Jan Atze Nicolai
Waddenzee

Kust Schiermonnikoog

Inhoud

1.	De Waddenzee voor natuur én mensen, dankzij Natura 2000	4
2.	Natura 2000-gebied vereist een beheerplan	5
3.	De doelen en opgaven	10
4.	Bestaand gebruik: mensen en de Waddenzee	16
5.	Betekenis van het beheerplan per gebruiksfunctie	19
6.	De uitvoering van het beheerplan	25
7.	Inspraak mogelijk op beheerplannen	26

1. De Waddenzee voor natuur én mensen, dankzij Natura 2000

De Waddenzee is een gebied waar water, zand, slib, golven en wind hun eeuwige spel spelen. Geulen, wadplaten, banken voor de kust en stranden veranderen voortdurend. In het gebied zijn vele soorten landschap te vinden: duinen, kwelders, ondiep water met droogvallende platen, uitgestrekte zandbanken en diepe geulen, schrale zilte gronden, en zomerpolders. Sommige eeuwenoud, andere van veel recentere datum. Op het land en in het water komen veel bijzondere planten- en diersoorten voor en jaarlijks bezoeken miljoenen trekvogels het waddengebied.

Mensen hebben het landschap mee gevormd

In het gebied leven en werken al heel lang mensen. De bewoners hebben het waddengebied mede gemaakt tot wat het nu is. Denk aan de aanwinning van de vastelandskwelders, waaruit nieuwe natuur is ontstaan. Mensen maken nog steeds graag gebruik van de mogelijkheden die 'het wad' te bieden heeft: als visser, schipper of recreant. Ook dit huidige gebruik heeft invloed op natuur en landschap.

Wat maakt de Waddenzee zo bijzonder?

Vooral het natuurlijke, dynamische karakter dat tot op de dag van vandaag grotendeels bewaard is gebleven. Alleen langs de randen van de Waddenzee is de natuurlijke dynamiek beperkt door de aanleg van haven, dammen, pieren en dijken. Ook de uitgestrektheid en de stilte zijn voor Nederlandse begrippen uniek. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de Waddenzee is aangewezen als Natura 2000-gebied en daarmee deel uitmaakt van de grote keten van Europese natuurgebieden.

Wat is Natura 2000?

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in de lidstaten van de Europese Unie, gebaseerd op de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. De EU heeft tot dit netwerk besloten, omdat de natuur en biodiversiteit in Europa snel achteruitgaan. Natura 2000 zorgt voor de instandhouding van kwetsbare soorten en habitats. Daartoe zijn per aangewezen Natura 2000-gebied zogenaamde instandhoudingsdoelen en verbeterdoelen vastgesteld.

De Waddenzee is als Natura 2000-gebied onderdeel van dit netwerk en is aangewezen vanwege zijn unieke bestaansgrond voor vele waardevolle planten- en diersoorten die hier voorkomen en die duurzame bescherming verdienen. Nederland heeft in totaal 166 Natura 2000-gebieden aangewezen, waarvan zeven in het waddengebied: behalve de Waddenzee ook de Noordzeekustzone en de duinen van de vijf Waddeneilanden Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog.

2. Natura 2000-gebied vereist een beheerplan

Voor elk Natura 2000-gebied moet een beheerplan worden gemaakt. Dat staat in de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) waarin de bescherming van natuurgebieden in Nederland is vastgelegd. Daarnaast kennen we in ons land ook de Flora- en faunawet (Ff-wet) voor de bescherming van veel soorten planten en dieren. Samen zijn deze wetten de nationale uitwerking van de Europese regelgeving voor natuurbescherming, die is vastgelegd in de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Iedere EU-lidstaat is verplicht deze richtlijnen in de eigen regelgeving uit te werken.

Het Natura 2000-beheerplan Waddenzee is tot stand gekomen op basis van een breed gedragen visie op de Waddenzee. De visie beschouwt nadrukkelijk niet alleen de zee, maar het gehele waddengebied. Ze past binnen de doelstellingen van de *Derde Nota Waddenzee* (PKB).

Slenk

Visie op de Waddenzee

Een zo natuurlijk mogelijk gebied, dat is wat de beheerders, en ook veel gebruikers van de Waddenzee, willen. In het beheerplan schetsen ze hun visie op de Waddenzee nu en in de toekomst: een ecologisch gezonde zee met schoon water, uitgestrekte schelpdierbanken en wellicht zeegrasvelden. Een gebied waar vogels, vissen en zoogdieren rust en voedsel vinden.

In deze visie weten planten- en diersoorten zich goed te handhaven in de geleidelijke overgangszone van land en water. Zoet en zout zijn niet meer strikt van elkaar gescheiden. Het areaal kwelders – in diverse ontwikkelingsstadia – biedt een goede hoogwater-vluchtplaats en broedplek voor vogels.

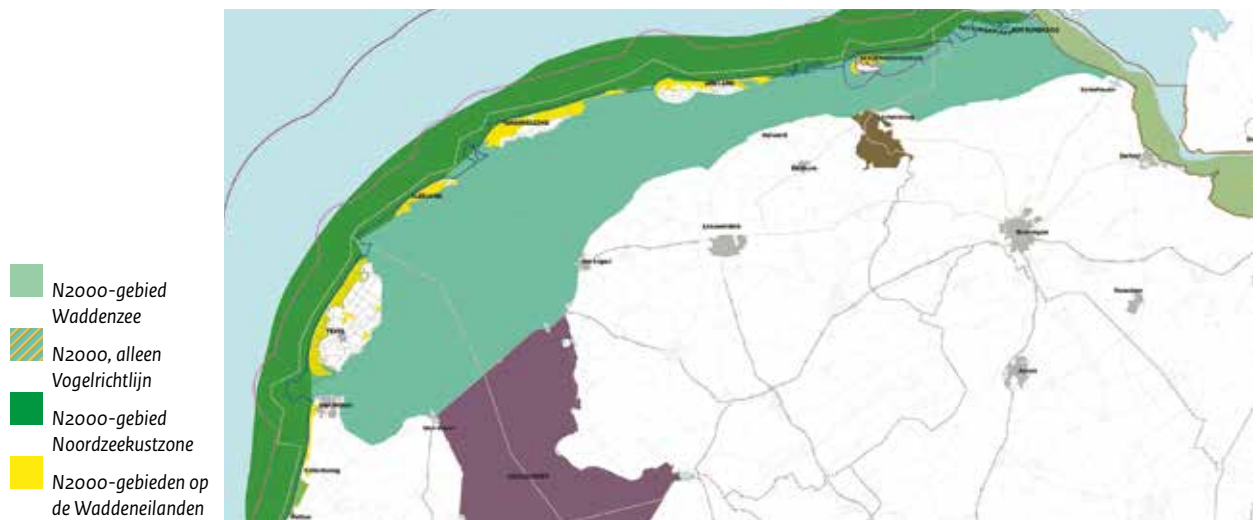
Eilandbewoners, vissers, wadvaarders, natuurbeheerders, lokale overheden en vele anderen werken samen om het gebied te beschermen en de natuurwaarden te versterken. Dat is niet alleen goed voor die natuur, maar ook voor economische sectoren – zoals toerisme en visserij – die het van een intacte en natuurlijke Waddenzee moeten hebben. Zij kunnen de natuur benutten om meerwaarde te genereren voor producten die staan voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. De infrastructuur van fietspaden en wandelroutes is aantrekkelijk voor recreanten. Zij gaan bewust om met de waddennatuur en nemen gedragsregels in acht. Alleen locaties die extra gevoelig zijn voor verstoring, kunnen (tijdelijk) gesloten terrein zijn.

Zeespiegelstijging en klimaatverandering hebben weliswaar invloed, maar toch is het waddenecosysteem

een veerkrachtige klimaatbuffer gebleven: veilig voor mensen om te wonen, werken en recreëren en met behoud van de rijke natuur. De zeedijken zijn robuust en bieden goede bescherming tegen hoog water en in de (zandige) zeereep is meer natuurlijke dynamiek ontstaan. Op de punten van de eilanden bevindt zich een dynamische zone tussen de zandige Noordzee en de slikkige Waddenzee, met veel ruimte voor pioniersoorten, zoals wandelende duinen en zeekraal. Zo nodig wordt het zandtekort, dat ontstaat door structurele kusterosie, via suppleties aangevuld. Natuurlijke processen brengen het zand op de plaatsen waar het nodig is.

Door een aangepast spuiregime en de aanleg van vispassages naar de grotere binnenwateren die grenzen aan de Waddenzee, kunnen trekvissen gemakkelijker migreren. In de Waddenzee is ruimte voor visserij, soms kleinschalig, soms grootschalig, maar altijd duurzaam. Het areaal aan meerjarige mosselbanken is toegenomen. De mossel(zaad)visserij richt dankzij technische innovaties nauwelijks schade aan de zeebodem aan. Ook de garnalensector is in staat gebleken verder te verduurzamen. De visserijsector ontziet de meest kwetsbare natuur. Mosselbanken en in mindere mate zeegrasvelden leveren op hun beurt een bijdrage aan het vastleggen van slib op de wadplaten.

De bereikbaarheid van de havens en eilanden is gewaarborgd door (beperkte) baggerwerkzaamheden in de vaargeulen en de inzet van veerboten die zijn afgestemd op de ondiepe Waddenzee.

Het Natura 2000-gebied Waddenzee

Tot het Natura 2000-gebied Waddenzee behoren de Waddenzee zelf, de Klutenplas, de polder Breebaart en – alleen als Vogelrichtlijngebied – het Nederlandse deel van het Eems-Dollardestuarium. De aanwijzing van de Eems-Dollard ten zuidoosten van de Eemshaven als Habitatrichtlijngebied volgt in een later stadium. Voor het overgrote deel gaat het in de Waddenzee om ‘natte’ gebieden zoals wadplaten en geulen. Maar ook de kwelders langs de vastelandskust en op de Waddeneilanden, plus de onbewoonde eilanden Griend, Rottumerplaat, Rottumeroog en Zuiderduin en de droogvallende hoge zandplaten zoals Simonszand, Richel en Engelsmanplaat horen erbij. Zeedijken, de Afsluitdijk, de havens en op de eilanden de overgangen van kwelders naar duinen begrenzen het gebied, dat een oppervlakte van ruim 271 duizend hectare heeft.

De aanwijzing tot Natura 2000-gebied – het definitieve Aanwijzingsbesluit voor de Waddenzee dateert van februari 2009 – is geen vrijblijvende aangelegenheid. Het betekent dat de beheerders met argumenten omkleed moeten aangeven waar ze met het gebied naartoe willen. Welke natuurwaarden moeten worden beschermd? Welke doelen horen daarbij? Welke maatregelen zijn nodig om die doelen te halen en welk gebruik is toegestaan, al of niet onder voorwaarden? Dat staat allemaal in het Natura 2000-beheerplan Waddenzee.

Samenhang met andere beheerplannen in het waddengebied

Tegelijk met het Natura 2000-beheerplan Waddenzee verschijnen in het waddengebied de beheerplannen van de Noordzeekustzone en de vijf Waddeneilanden. Daarbij is soms sprake van overlap. De kwelders aan de zuidkant van de eilanden vallen onder het Natura 2000-gebied Waddenzee, maar komen ook – en gedetailleerder – aan bod in het beheerplan van het desbetreffende eiland. Hetzelfde geldt voor de stranden op de eilanden die tot het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone behoren. Ecologisch is er grote samenhang tussen al deze gebieden. Daarom hebben de betrokken overheden nauw samengewerkt bij de totstandkoming van de beheerplannen. Naast de afzonderlijke plannen is er een algemeen overkoepelend deel met gezamenlijke thema's. De beheerplannen voor de zeven gebiedsdelen staan dus niet op zichzelf; ze gaan ook samen de inspraak in.

Het belang van het beheerplan

Natura 2000 streeft naar duurzame bescherming én ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied. Uitgangspunt hierbij is een goede samenhang tussen de natuurbescherming en de wijze waarop het gebied wordt gebruikt voor maatschappelijke activiteiten. Dat kunnen economische activiteiten zijn, maar ook recreatieve. Natura 2000 zet de Waddenzee hiervoor niet op 'slot'. Die totale samenhang is uitgewerkt in het beheerplan. Om de samenhang tot stand te brengen en om te zetten naar een werkbare beheerpraktijk, kijkt het beheerplan dus niet alleen naar het bereiken van de natuurdoelen, maar ook naar het menselijk gebruik van het gebied. De effecten van dat gebruik mogen het bereiken van de natuurdoelen niet belemmeren. Waar nodig geeft het beheerplan aanvullende voorwaarden om nadelige effecten van het gebruik te verminderen.

Veelzijdig plan

Het beheerplan heeft dus meerdere functies. Het is een kader voor natuurbeheer en natuurontwikkeling. Het geeft een overzicht van beheermaatregelen die nodig zijn. En het is een toetsingskader voor vergunningverleners bij voortzetting of verandering van sommige (vergunningplichtige) activiteiten. De basis daarvoor zijn de resultaten van onderzoek naar effecten van het bestaande gebruik van de Waddenzee. Regulier bestaand gebruik dat niet of nauwelijks verandert, is onder voorwaarden in het beheerplan opgenomen en daarmee vrijgesteld van de vergunningplicht onder de Nb-wet. Van andere activiteiten is in het beheerplan vastgelegd welke gedragsregels in acht moeten worden genomen, willen ze kunnen doorgaan.

Een gezamenlijk plan

Het opstellen van het Natura 2000-beheerplan Waddenzee is een gezamenlijke activiteit geweest van Rijk, waddenprovincies, gemeenten, terreinbeheerders en maatschappelijke organisaties. Rijkswaterstaat had daarbij het voortouw en heeft belanghebbende sectoren en maatschappelijke groepen uit de regio bij de totstandkoming van het plan betrokken.

Dat begon met een openbare startbijeenkomst in januari 2008 in Leeuwarden. Toen zijn consultatiegroepen gevormd rond de thema's visserij, recreatie, natuur, civiele werken en overige (economische) zaken. Kort daarna is een klankbordgroep opgericht met vertegenwoordigers van deze consultatiegroepen en van gemeenten. Met deze klankbordgroep is tijdens het beheerplanproces intensief gecommuniceerd. Voor verduurzaming van de garnalenvisserij is een apart traject opgezet onder leiding van het ministerie van Economische Zaken. Met vertegenwoordigers van de visserijsector en natuurorganisaties is overleg gevoerd in het Viswadproject. De uitkomsten van Viswad zijn, voor zover relevant, opgenomen in het beheerplan.

Voorafgaand onderzoek

De afgelopen jaren is uitvoerig onderzocht wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor de Waddenzee te behalen en welke natuuropgaven daarbij horen. De resultaten staan in het achtergrondrapport *Van instandhoudingsdoelen naar opgaven voor natuurbescherming*. In nadere effectenanalyses zijn de effecten van de huidige menselijke activiteiten in het gebied getoetst aan de instandhoudingsdoelen. Deze rapporten zijn te vinden op www.waddenzee.nl. Verder is gekeken naar maatregelen die al in bestaande programma's en projecten worden uitgevoerd en die tegelijkertijd kunnen bijdragen aan het bereiken van de Natura 2000-doelen. Denk aan maatregelen die voortkomen uit de *Kaderrichtlijn Water* of het programma *Naar een Rijke Waddenzee*.

Planperiode

Het beheerplan bestrijkt een periode van zes jaar, van 2016 tot 2022. In deze periode worden de effecten op de beschermde natuur nauwgezet gevolgd. Aan het eind komt er een evaluatie van de resultaten. Het is niet verplicht om in één beheerplanperiode alle natuurdoelen te halen. Daar kunnen soms wel twee of drie perioden voor nodig zijn. Wél moet in de eerste beheerplanperiode de achteruitgang van de natuur worden gestopt. In de volgende perioden kan dan worden gezorgd voor verdere verbetering.

3. De doelen en opgaven

Behoud en herstel

De opgaven waar de verantwoordelijke overheden in het natuurbeheer voor staan, zijn nauw verbonden met de kernopgaven uit het definitieve aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Waddenzee. Deze kernopgaven zijn, kort samengevat:

- Behoud of herstel van de ruimtelijke samenhang tussen diep water, geulen, krekens, wadplaten, kwelders, stranden en bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen. Behoud van openheid, rust en donkerte. Voor vogels betekent dit voldoende rust en ruimte om te foerageren en voldoende rustige hoogwatervluchtplaatsen op korte afstand van foerageergebieden.
- Verbetering van het getijdengebied, met onder andere mosselbanken. Tevens van belang als leefgebied voor watervogels en als kraamkamer voor vis.
- Herstel van zoet-zoutovergangen, vooral bij de Afsluitdijk en het Lauwersmeer.
- Verbetering van de kwaliteit van de 'slik- en zandplaten' van het getijdengebied voor vergroting van de diversiteit.
- Behoud van slikken en hoge zandplaten voor rustende en foeragerende steltlopers en als rust- en voortplantingsgebied voor broedvogels en zeehonden.
- Behoud van kwelders met alle successiestadia, zoet-zoutovergangen, verscheidenheid in substraat en getijregime, mede als hoogwatervluchtplaats.

Concrete doelen

Deze kernopgaven geven een richting aan, maar het aanwijzingsbesluit gaat verder. Het noemt concrete doelen voor tien habitattypen, zes habitatsoorten, dertien broedvogelsoorten en 39 niet-broedvogelsoorten. Daarbij is gekeken naar de actuele situatie, de trend in de afgelopen jaren (groeit of daalt de populatie, neemt de kwaliteit van de habitat toe of af?), de verwachting voor de toekomst en het belang van de Waddenzee voor de desbetreffende soort of habitat. Deze doelen zijn verwoord in termen van behoud van omvang en behoud of verbetering van kwaliteit van het habitatype of leefgebied van een soort.

Van doelen naar oplossingen voor natuurbescherming

Met een groot deel van de beschermde natuur in de Waddenzee gaat het goed. Dat neemt niet weg dat er knelpunten zijn, waar de komende jaren aan moet worden gewerkt. In deze brochure vatten we alleen de belangrijkste aandachtspunten samen:

- Kwaliteit van de **geulen en watervlaktes** (permanent overstroomde zandbanken) en van de dagelijks **droogvallende wadplaten** (slik- en zandplaten) waarvan veel vogelsoorten afhankelijk zijn voor hun voedselvoorziening.
- Verruiging van **kweldervegetaties**.
- Mogelijkheden voor **trekvissen** om van de Waddenzee naar de grote binnenwateren te zwemmen.
- Broedgebieden voor sommige **kustvogels**, vooral plevieren en sterns.

Een compleet overzicht van de opgaven en maatregelen is te vinden in de hoofdstukken 5, 6 en 7 van het beheerplan Waddenzee zelf.

Geulen en watervlaktes

De zeebodem is de leefomgeving van veel bodemdieren en een verscheidenheid aan schelpdieren. Het is ook de plek waar jonge vissen kunnen opgroeien (kraamkamerfunctie). Bodemdieren- en visetende watervogels en steltlopers die op het wad thuishoren, vinden hier hun voedsel. Deze unieke leefomgeving is het waard om te beschermen en verder te verbeteren.

In het getijdengebied komen relatief weinig onder water staande mosselbanken voor. En dat terwijl mosselbanken in verschillende stadia van ontwikkeling kenmerkend zijn voor dit habitatype. Ze bieden structuur en leefruimte aan soorten die op of bij de zeebodem leven. Mosselen zijn bovendien belangrijk omdat ze slib en organisch materieel uit het water filteren en vastleggen.

Bij dit habitatype speelt ook de afgenomen bodemleefgemeenschap en kraamkamerfunctie voor vis mee.

Opgaven

Hoe kunnen we de kwaliteit van het habitatype 'permanent overstroomde zandbanken' herstellen? Een deel van de oplossing ligt in het geleidelijk verder verminderen van de bodemberoering. Daardoor wordt de ontwikkeling van meerjarige mosselbanken minder verstoord. Het voor de visserij sluiten van gebieden waar zich potentieel mosselbanken kunnen ontwikkelen, kan bijdragen aan een betere bodembescherming. Verdere transitie van de mosselzaadvisserij naar technieken zonder bodemberoering is erg belangrijk. Ook de garnalenvisserij maakt de overgang naar meer duurzame visserij om verbetering van dit habitatype niet in de weg te staan.

Verder monitoringonderzoek naar mosselbanken en bodemfauna blijft nodig om meer zicht te krijgen op de ontwikkeling van mosselbanken.

Dagelijks droogvallende wadplaten

Zogenaamde 'biobouwers', zoals mosselbanken en zeegrasvelden, zijn erg bepalend voor de kwaliteit van zand- en slikplaten. Ze bieden beschutting aan allerlei plantjes en diertjes en zijn een rijk foerageergebied voor steltlopers. Doordat ze slib vasthouden, helpen ze ook enigszins mee om de effecten van zeespiegelstijging op te vangen.

Een belangrijke maatregel was de beëindiging van de mechanische kokkelvisserij rond 2005. De mosselzaadvisserij op de wadplaten was al eerder gestopt. Deze maatregelen hebben zeker positief resultaat gehad. Maar het herstel van de droogvallende mosselbanken in de westelijke Waddenzee blijft achter bij dat in de oostelijke Waddenzee. De oorzaak is niet helemaal duidelijk. Wat meespeelt, is dat de hydrodynamische omstandigheden voor golven en stroming in de westelijke Waddenzee anders zijn. Mogelijk is er ook een relatie met klimaatverandering.

Opgaven

Voortzetting van experimenten met het uitzaaien van zeegras, om zo de ontwikkeling van zeegrasvelden te stimuleren, kan leiden tot belangrijke kwaliteitsverbetering van de wadplaten.

Ten zuiden van de Waddeneilanden zullen de kokkelbanken minder worden bevestigd, zodat er genoeg voedsel beschikbaar blijft voor de eiderkuikens en de op de eilanden broedende scholeksters. Ook is er méér onderzoek nodig naar de toestand en trends van de slibhuishouding in de Waddenzee en de invloed van menselijke activiteiten hierop. Kennisopbouw moet meer inzicht geven in de relaties tussen slibhuishouding, vertroebeling en ecologie in de Waddenzee (KRW-maatregel).

Kweldervegetaties

Een kwelder is buitendijks land dat in de loop der tijd is aangegroeid en dat bij gemiddeld hoogwater niet meer onderloopt. Kwelders zijn een onmisbare schakel in het ecosysteem van de Waddenzee. Er groeien zoutminnende planten en bij hoogwater – wanneer de wadplaten zijn ondergelopen – vinden de wadvogels er een toevluchtsoord. Veel vogelsoorten broeden, ruïen, rusten en foerageren op de kwelders. De huidige kwelders langs de vastelandskust zijn in veel gevallen niet natuurlijk ontstaan, maar zijn aangelegd om landbouwgrond te winnen. Wereldwijd zijn kwelders zeldzaam. De kwelders in de Waddenzee zijn dan ook van zeer grote internationale betekenis.

Maar het gaat niet overal goed met de kweldervegetatie. We zien dat kwelders langs het vasteland verouderen en verzuimen door gebrek aan begrazing, veel opslibbing en onvoldoende dynamische omstandigheden. Het areaal hoge kwelders met een monotone vegetatie van zeekweek is sterk toegenomen, vooral langs de Groningse kust. Dat gaat ten koste van andere planten en daardoor van de diversiteit die hoort bij een natuurlijke Waddenzee. De hoge planten maken de kwelders ook minder geschikt voor vele soorten broedvogels, ganzen en eenden.

Opgaven

Beter kwelderbeheer en initiatieven om kwelders te verjongen, kunnen voor een oplossing zorgen. Langs de vastelandskust worden maatregelen getroffen om verruiging van de kweldervegetatie tegen te gaan. Begrazing door koeien en schapen is het meest effectief. Onderzoek naar de effecten van verschillende vormen van begrazing op flora en fauna heeft dat aangetoond. Langs de noordkust van Groningen wordt 'mozaïekbeheer' geïntroduceerd met gevarieerde beweiding. De afwisseling tussen korte vegetatie op de plekken waar vee graast en hogere begroeiing elders zorgt voor meer biodiversiteit.

In Fryslân wordt de begrazing geoptimaliseerd, bijvoorbeeld door 'cyclisch beheer', dat wil zeggen tijdelijk intensieve beweiding, afgewisseld met perioden waarin niet wordt begrast. De aanleg van een gemaal met een zoet-zoutgradiënt in het buitendijks gebied kan lokaal ook bijdragen aan meer diversiteit in de vegetatie.

Verjonging van kwelders in Fryslân is mogelijk door een iets lager gelegen zomerpolder te 'verkwelderen' en het zoute zeewater vrij spel te geven. Voorwaarde is dat de broedfunctie voor vogels is veiliggesteld. It Fryske Gea verkent de mogelijkheden van aanpassing van het beheer van de zomerpolder en de kwelder van de Paezumer lannen, vooral ten gunste van het beheer van broedende kustvogels.

Het plaatselijk afgraven van de hogere, verruigde kwelder tot ongeveer hoogwaterniveau kan een goede manier zijn (na pilot) om kwelders te verjongen. Het zet de gewenste ontwikkeling van een pioniervegetatie naar een jonge kwelder opnieuw in gang. Kansen doen zich voor door 'werk met werk' te maken, bijvoorbeeld bij een lokale ontgraving van klei voor dijkverzwaring.

In de Groningse Polder Breebaart wordt onderzocht hoe de slibhuishouding het beste kan worden aangepast. Het doel is de binnendijkse zoute vegetatie en het broedgebied voor de kluut te verbeteren.

Al deze verbeteringen van de structuur van de kweldervegetatie zullen leiden tot een beter leefgebied voor verschillende (broed)vogels, onder andere de visdief, noordse stern, bontbekplevier, kluut, wintertaling, wilde eend en goudplevier.

Migratie trekvissen

Dijken, dammen en sluizen zijn barrières op de trekroutes van zeeprik, rivierprik en fint. Deze soorten trekken als volwassen exemplaren vanuit zee de rivieren op om daar te paaien. Ook het feit dat er nauwelijks geleidelijke overgangen zijn van zoet naar zout water en omgekeerd, heeft invloed op de samenstelling van de visgemeenschap. Projecten als de 'vismigratierivier' en een aangepast spuisluisbeheer kunnen voor de trekvissen al een groot verschil maken.

Impressie van de mogelijke vismigratierivier

Grote sterns

Opgaven

Bij de spuisluizen in de Afsluitdijk zijn KRW-maatregelen gepland of al in uitvoering voor verbetering van de vistrek naar de grotere binnenwateren. Een eerste maatregel is een visvriendelijk spuibeheer, dat passage van vis beter mogelijk maakt (met beperking van zoutindringing door de inzet van hevels). Ook loopt een verkenning naar de mogelijkheid om de vistrek tussen Waddenzee en Lauwersmeer te verbeteren. Dankzij deze maatregelen kunnen zeeprik, rivierprik en fint naar de grotere binnenwateren trekken zonder al te veel obstakels tegen te komen. Het plan voor een vismigratierivier bij Kornwerderzand kan de vistrek een stevige impuls geven. Van deze geleidelijke zoet-zoutovergang zullen ook enkele vogelsoorten profiteren.

Voldoende geschikte broedlocaties voor kustvogels

Goede broedlocaties in de nabijheid van foerageergebied zijn belangrijk voor het broedsucces van kustbroeders, zoals sterns en steltlopers. Ontbreekt een broedlocatie in een gebied waar wel voedsel beschikbaar is, of is de kwaliteit van de broedlocatie onvoldoende door rustverstoring, predatie en verruiging, dan heeft dat een negatieve uitwerking op de vogelpopulaties. Dat blijkt uit onderzoek naar factoren die van negatieve invloed zijn op het broedsucces.

De strandplevier, bontbekplevier en dwergstern hebben behoefte aan voldoende rust op de strandvlakten aan de uiteinden van de Waddeneilanden. Langs de vastelandskust hebben vooral de kluut, visdief en noordse stern last van predatie door de vos. Een korte vegetatiestructuur, brede afwateringen, afrasteringen en vossenbestrijding helpen wel, maar zijn vaak niet afdoende.

De belangrijke broedlocatie van de grote stern op Griend wordt bedreigd door kustafslag en heeft last van verruiging van de vegetatie op het eiland.

Opgaven

Van groot belang is en blijft de voortzetting of intensivering van een vegetatie-, beweidings- en predatiebeheer van de vastelandskwelders dat is gericht op het beschermen van de broedvogels. Op enkele strandvlaktes op de uiteinden van sommige Waddeneilanden zullen de beheerders meer (potentiële) broedgebieden van plevieren en sterns op flexibele wijze afsluiten. Dit is in de beheerplannen voor de desbetreffende eilanden uitgewerkt. Deze broedvogels krijgen ook meer kansen dankzij de toename van verstuiving in de zeereep, waardoor meer pioniervegetaties de kop zullen opsteken.

Een duurzame oplossing is het aanleggen van een broedhabitat voor sterns in de omgeving van de Afsluitdijk, waar vossen en andere predators niet bij kunnen. Tegen de leidam bij Den Oever wordt een broedeilandje aangelegd. Bij Kornwerderzand komt een broedplek voor kustvogels in combinatie met de aanleg van de vismigratierivier.

De beheerders zullen de broedlocaties in de omgeving van Delfzijl en de Eemshaven beter (predatievrij) inrichten en beheren. Ook twee broedlocaties voor steltlopers, zoals de kluut, elders langs de Groninger kust worden beter ingericht om verruiging en predatie tegen te gaan.

Het eiland Griend, een belangrijke broedlocatie van vooral de grote stern, wordt tegen verdere afslag van de kust beschermd door het suppleren van zand. Ook wordt de broedlocatie op het eiland verbeterd door de sterk optredende verruiging van de vegetatie terug te dringen.

Rust rond de broedlocaties voor al deze soorten blijft van groot belang, niet alleen op de hoge zandplaten, eilanden en de kwelders, maar ook op locaties die grenzen aan het Natura 2000-gebied. Het *Actieplan Vaarrecreatie Waddenzee* zal hierbij een rol spelen. Denk aan het informeren van het publiek en het afspreken van regels op plekken waar recreatie en kwetsbare natuur samenkomen.

Kader voor natuurontwikkeling

Soms is het zinvol om de natuur een handje te helpen om de kenmerkende biodiversiteit te herstellen. Vooral wanneer dat niet op middellange termijn vanzelf gebeurt. Meestal gaat het erom de juiste voorwaarden te scheppen voor natuurlijke processen die tot meer biodiversiteit leiden. In het beheerplan is een richtinggevend toetsingskader opgenomen voor de uitvoering van dergelijke natuurontwikkelingsprojecten.

De natuur helpen

Enkele uitgangspunten van dit toetsingskader zijn, samengevat:

- Projecten versterken het natuurlijke karakter en de natuurwaarden van het ecosysteem.
- Projecten zijn gericht op het in gang zetten van een natuurlijk proces.
- Projecten leveren een bijdrage aan de Natura 2000-doelen met een onvoldoende staat van instandhouding.
- Projecten veroorzaken geen verstoring van de kwaliteit van bestaande natuur.
- Kunstmatige aanlegprojecten vinden plaats in een omgeving met onnatuurlijke elementen, zoals bij de Afsluitdijk, dammen, zeedijken en havens.

4. Bestaand gebruik: mensen en de Waddenzee

Om de Natura 2000-doelen voor de Waddenzee te halen, is alleen het beheren en herstellen van de natuur niet voldoende. Net zo belangrijk is het beperken van de effecten van het bestaande gebruik op de natuurwaarden van de Waddenzee. Economische activiteiten kunnen een schadelijke invloed hebben op de natuurdoelen. In de Waddenzee valt dit gelukkig mee. Het gebied wordt immers al decennialang beschermd, als natuurmonument én door de *Derde Nota Waddenzee* (PKB). Doen zich tóch nadelige invloeden voor, dan zijn maatregelen nodig om schadelijke effecten te voorkómen of te verminderen. Om te weten te komen welke activiteiten wel en niet op dezelfde voet kunnen doorgaan, is al het bestaande gebruik – van wadlopen tot baggerwerken – getoetst. Deze *Nadere Effectenanalyse* (NEA) was een grote klus. Het resultaat is na te lezen op www.waddenzee.nl.

Drie categorieën gebruik

Het beheerplan verdeelt het gebruik van de Waddenzee in drie categorieën.

A. *Nb-wet vergunningplichtige activiteiten die onder voorwaarden worden vrijgesteld van de vergunningplicht*

Het gaat hierbij om reguliere activiteiten, waarvan de effecten over de gehele planperiode goed zijn te overzien. De vrijstelling van vergunningverlening komt tegemoet aan de maatschappelijke wens tot deregulering. Voor alle activiteiten geldt dat ze qua aard, omvang, locatie, intensiteit en tijd niet in betekenende mate mogen veranderen ten opzichte van de getoetste situatie (2011). Anders mag de initiatiefnemer geen gebruik meer maken van de vrijstelling. De effecten van de veranderde activiteit moeten dan opnieuw worden getoetst in het kader van de vergunningprocedure Nb-wet.

Beroepsmatige visserij

- Gebruik mosselkweekpercelen
- Vastevistuigvisserij (staand want, fuiken etc.)

Recreatie

- Robbentochten
- Demonstratievisserij
- Evenementen (regulier)
- Kitesurfen

Civiele werken en overige (economische) activiteiten

- Onderhoudsbaggerwerken
- Reguliere kustsuppleties basiskustlijn
- Onderhoud kabels en leidingen
- Onderhoud waterbouwkundige constructies
- Gaswinning Groningenveld
- Bestaande lozingen van stoffen, inclusief koelwaterinnames en -lozingen
- Monitoring- en onderzoeksactiviteiten (regulier)
- Oefeningen calamiteitenbestrijding (regulier)
- Burgerluchtvaart (laagvliegen door gelimiteerde doelgroep)
- Defensie: beproevingen munitie en zoekacties munitieresten

Natuurbeheer en agrarisch gebruik

- Schadebestrijding (vossenbestrijding)

Garnaalvisser

B. Nb-wet vergunningplichtige activiteiten die vergunningplichtig blijven

In het beheerplan zijn voor sommige vormen van gebruik, die niet zijn vrijgesteld van vergunningverlening, wel toetsingskaders opgenomen. Het bevoegd gezag gebruikt deze kaders bij het beoordelen van een nieuwe vergunningaanvraag. Als de vergunningen aflopen, bepaalt het bevoegd gezag of de vergunning wordt verlengd dan wel een nieuwe vergunning wordt verleend en onder welke voorwaarden.

Als een (toetsings)kader in het beheerplan is opgenomen, wordt dit tussen haken aangegeven.

Beroepsmatige visserij

- Mosselzaadvisserij (met kader)
- Mosselzaadimport (met kader)
- Gebruik mosselzaadvanginstallaties (met kader)
- Garnalenvisserij (met kader)
- Handkokkelvisserij (met kader)
- Sleepnetvisserij: boomkor-, twinrig-, span- en bordenvisserij
- Beroepsmatig rapen van Japanse oesters
- Mechanische pierenwinning (met kader)

Recreatie

- Grootschalige en/of complexe evenementen

Civiele werken en overige (economische) activiteiten

- Schelpenwinning (met kader)
- Diepe delfstoffenwinning: de 'nieuwere' gaswinnings en zoutwinning
- Vliegbewegingen van en naar Den Helder Airport
- Nieuwe lozingen van stoffen en nieuwe thermische lozingen (met kader)
- Monitoring en onderzoeksactiviteiten: projectgericht en niet-routinematig
- Militaire vliegactiviteiten en schietoefeningen

C. *Activiteiten die niet vergunningplichtig zijn in het kader van de Nb-wet, maar waarvoor wel regels zijn gesteld*

De meeste van dit soort activiteiten vallen onder recreatief gebruik, vervoer en beheer. De mitigerende maatregelen hebben de vorm van (meestal) bestaande gedragsregels.

Recreatie

- Waterrecreatie algemeen
- Recreatievaart en droogvallen
- Snelle recreatievaart
- Wadlopen, zwerftochten en excursies op wad en kwelder
- Betreding van (hooggelegen) zandplaten
- Recreatie op en onderhoud van kunstmatige stranden
- Recreatief gebruik van strandvlaktes op de Waddeneilanden
- Zeehengelen, inclusief charters
- Steken van zeeas voor eigen gebruik
- Kleinschalig (historisch) medegebruik: schelpdieren rapen, zeekraal snijden, recreatieve staandwantvisserij

Civiele werken en overige (economische) activiteiten

- Activiteiten voor beheer, toezicht, inspectie en opsporing
- Scheepvaart
- Burgerluchtvaart
- Defensie: amfibische oefeningen, trainingen snelvaren en grondgebonden activiteiten

Natuurbeheer en agrarisch gebruik

- Onderhoud vastelandskwelders
- Betreding en openstelling kwelders
- Onderhoud kwelderwerken (dammen)
- Beheer en onderhoud Rottum

Droogvallen

5. Betekenis van het beheerplan per gebruiksfunctie

De visserijsector algemeen

Beroepsvissers vissen met verschillende technieken op garnaal, harder, spiering, wolhandkrab, schelpdieren (kokkels, mosselen en oesters). De grootste visserijtak is het vangen van mosselzaad en het kweken van jonge mosselen op percelen in het westelijk waddengebied. Vrijwel net zo omvangrijk is de garnalenvisserij met sleepnetten in de geulen van de Waddenzee. De garnalenkotters vissen het hele jaar door.

Al geruime tijd wordt overlegd over duurzame visserij in de Waddenzee, dat wil zeggen een visserij die beter is afgestemd op het ecosysteem door minder bijvangsten en minder bodemberoering en die zeker op langere termijn ook sociaal en economisch aantrekkelijk is.

Mosselzaadvisserij

In 2008 is het convenant *Transitie Mosselsector en Natuurherstel* gesloten, dat in 2014 is geëvalueerd. Kern van de afspraken is dat de mosselsector overgaat op andere methoden om mosselzaad te verkrijgen en stapsgewijs de bodemvisserij buiten de kweekpercelen afbouwt. De inzet is het invangen van mosselzaad in mosselzaad-invanginstallaties en import van mosselzaad. Gebieden in de westelijke Waddenzee worden in fasen gesloten voor de visserij.

Garnalenvisserij

De overheid en natuur- en visserijorganisaties maken afspraken over verduurzaming van de garnalenvisserij door innovaties in vangst- en verwerkingstechnieken. Ook het stapsgewijs sluiten van de garnalenvisserij (deels in combinatie met de mosselzaadvisserij) van ecologisch waardevolle gebieden kan onderdeel zijn van deze afspraken. Verduurzaming van de garnalenvisserij vergt aanpassing van de bedrijfsvoering. Dat gaat gepaard met onzekerheden. Daarom wordt een ruime periode aangehouden voor onderzoek en aanpassingen. Bijstellingen zijn mogelijk aan de hand van lopend onderzoek.

Kokkelvisserij

Op kokkels wordt alleen nog handmatig gevestigd. In 2011 is een akkoord gesloten over de kokkelvisserij. De kokkels worden nu meer gespreid verzameld en de vissers ontzien de kokkelbanken dicht bij de Waddeneilanden. Deze maatregelen zijn onder meer bedoeld om de visserijdruk in voor scholeksters belangrijke gebieden te verminderen. Onderzoek moet uitwijzen of de scholeksters in de Waddenzee hier inderdaad baat bij hebben. In 2018 wordt het akkoord geëvalueerd.

Visserij met vaste vistuigen

Beroepsvisserij met vaste vistuigen, zoals staand want en fuiken, omvat diverse – vooral kleinschalige – vormen van visserij. Van belang is dat er een goede registratie plaatsvindt van de visserij en de bijvangst via een aanvullend (digitaal) registratiesysteem. In de toekomst moeten vissers rekening houden met het mogelijk instellen van visserijvrije zones rondom vispassages.

De recreatiesector

De Waddenzee is een prachtig gebied voor mensen om te wandelen, wadlopen, kitesurfen of vissen, om excursies en robbentochten te maken of evenementen te bezoeken. Op het open water varen 's zomers veel zeil- en motorboten. In de jachthavens op de eilanden is het dan druk. Ook het laten droogvallen van boten op de platen ten zuiden van Vlieland, Terschelling en Schiermonnikoog is populair.

Meer maatwerk voor de recreatievaart

In 2007 is een convenant *Vaarrecreatie Waddenzee* gesloten. Daarbij hoort een ecode met gedragsregels: *Wad, ik heb je lief*.

Samengevat zijn de belangrijkste gedragsregels voor de waterrecreatie:

- Laat vogels met rust. Vermijd vooral verstoring van rustende, foeragerende, ruiende en broedende vogels, en van vogels met jongen. Ontzie grote concentraties vogels op het wad en mijd broedplaatsen en hoog-watervluchtplaatsen. Zorg dat ook uw hond daar uit de buurt blijft en houd hem in elk geval aan de lijn.
- Laat zeehonden met rust. Blijf op afstand van zeehonden die rusten op platen, zeker wanneer ze daar met jongen zijn.
- Maak geen harde geluiden en gebruik geen onnodig felle verlichting.
- Laat geen afval/vervuiling achter in het gebied.

De ervaringen met de gedragscode zijn positief. In vervolg hierop hebben overheden en maatschappelijke organisaties in 2014 afgesproken om op bepaalde uit natuuroogpunt waardevolle plekken, bijvoorbeeld rond het Balgzand, méér werk te maken van informatie en begeleiding van recreanten. Er is ook een proef gestart met het flexibeler beheren van gesloten gebieden (vaarroute Waardgronden) door in bepaalde perioden – als de natuur het kan hebben – met maatwerk de regels aan te passen.

Wadlopen, zwerftochten en excursies op wad en kwelder

Wadlooptochten gaan doorgaans van het vasteland naar een van de eilanden of hoge zandplaten. Vaak wordt de route gedeeltelijk per boot afgelegd. Door wadlopen kan verstoring optreden van zeehonden en vogels. Om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen gelden gedragsregels. Belangrijk is dat de organisatoren vertrek- en aankomstlocaties goed afstemmen met de terreinbeheerders.

Recreatie op strandvlaktes op de uiteinden van de Waddeneilanden

Een deel van de bezoekers en eilandbewoners zwermt graag uit over de uitgestrekte strandvlaktes van de Waddeneilanden, meestal wandelend, maar soms ook met auto's. In de nabijheid van broedgebieden van vogels kan dat verkeerd uitpakken voor het broedsucces van vooral de strandplevier en de bontbekplevier. Daarom voorziet het beheerplan in het dynamisch en tijdelijk afsluiten van (potentiële) broedgebieden op de uiteinden van sommige Waddeneilanden, bijvoorbeeld op De Hors, Vliehors, Noordsvaarder, oostpunt Terschelling en De Hon. Dit is uitgewerkt in de beheerplannen van de eilanden. De zonering wordt jaarlijks in overleg met de eilanden bepaald.

Staandwantvisserij

Kitesurfen

Kitesurfen is een spectaculaire sport die in de Waddenzee alleen is toegestaan op een beperkt aantal (bekende) locaties. Niet alleen om veiligheidsredenen, maar ook ter bescherming van de natuurwaarden, vooral van vogels. In het beheerplan is een nieuwe locatie aan de wadzijde op Texel opgenomen. Om teveel verstoring van vogels te voorkomen, zijn de meeste kitesurflocaties gedurende de periode(n) met veel trekvogels gesloten.

Robbentochten

Dit zijn georganiseerde rondvaarten – het meest in het westelijke deel van de Waddenzee – om zeehonden te bekijken. Rond laagwater rusten de zeehonden op wadplaten. De boten komen (zeer) dicht bij deze platen. Omdat zeehonden en vogels de wadplaten gebruiken om te rusten, eten en hun jongen groot te brengen, is bescherming belangrijk. Het beheerplan reguleert dit door op platen buiten de gesloten gebieden (art. 20 Nb-wet) voorwaarden te stellen. Zo moet de locatie rustig worden genaderd en mag het schip niet binnen 100 meter van de zeehonden stilliggen. Deze gedragsregels moeten in ieder geval voorkomen dat de zeehonden in het water vluchten.

Evenementen

In de Waddenzee vinden regelmatig georganiseerde activiteiten plaats voor een groter publiek, zoals vaar-evenementen en evenementen rondom havens. Voor (nieuwe) evenementen zijn in het beheerplan voorwaarden opgenomen die verstoring van vogels, zeehonden en het milieu moeten voorkomen. Grootschalige of complexe evenementen blijven vergunningplichtig, het is aan de provincie om ze te beoordelen.

Kleinschalig (historisch) medegebruik

Denk bij kleinschalig medegebruik bijvoorbeeld aan het handmatig rapen van schelpdieren of het snijden van zeekraal. Dit gebruik kan gewoon doorgaan. Het gaat niet om beroepsmatige activiteiten. In een bestaande gedragsregel zijn maximaal voor eigen gebruik mee te nemen hoeveelheden vastgelegd. Steken van zeeaas dient plaats te vinden buiten de droogvallende mosselbanken en zeegrasvelden. Ook recreatieve staandwantvisserij valt onder deze categorie; hiervoor geldt een maximale netlengte.

Civiele werken en overige activiteiten

Scheepvaart

Behalve pleziervaartuigen varen op de Waddenzee vrachtschepen, veerboten, vissersboten en andere bedrijfsvaartuigen. De belangrijkste scheepvaartroutes gaan naar de havens langs de vaste wal, zoals Harlingen, Den Helder, Lauwersoog en Eemshaven/Delfzijl. Buiten de hoofdvaargeulen en veerbootroutes geldt een maximale vaarsnelheid van 20 km per uur. Dat is niet alleen van belang voor de nautische veiligheid, maar ook voor de natuurwaarden.

Baggerwerken

Door het dynamische karakter van de Waddenzee en vooral van de geulen, is het onderhouden en verleggen van de vaarroutemarkeringen een continue klus. Baggerwerken houden opslibbende vaargeulen en havens op voldoende diepte. Vooral de vaargeul voor de veerboot van Holwerd naar Ameland slibt zeer snel dicht. Gezocht wordt naar innovatieve oplossingen voor de problemen die het baggeren met zich meebrengt. Hergebruik van baggerspecie is in beginsel mogelijk. In het beheerplan zijn voorwaarden opgenomen voor het reguliere baggerwerk. Ze gaan vooral over de verspreidingslocaties van de vrijkomende bagger en over monitoring. Slibrijke baggerspecie moet bij voorkeur in de winterperiode worden gebaggerd.

Burgerluchtvaart

Boven de Waddenzee geldt een minimum vlieghoogte van 450 meter. Een kleine groep vliegers is hiervan vrijgesteld en mag, ten behoeve van inspectie en monitoring, in een aantal corridors – onder voorwaarden – lager vliegen. De groep moet zich houden aan de bestaande gedragsregels in het beheerplan om overlast voor vogels en zeehonden te beperken.

Grondstof- en delfstofwinning

In en langs de randen van de Waddenzee vindt gaswinning plaats. De productie van de ‘nieuwe’ winningen gebeurt volgens het principe ‘hand aan de kraan’, dat wil zeggen het terugschroeven van de gaswinning om eventuele nadelige effecten van bodemdaling te voorkomen. Als uit monitoring blijkt dat er ecologische schade dreigt door bodemdaling, dan dient de schade door maatregelen te worden voorkomen, beperkt of hersteld.

In de diepere delen van de zeegaten Marsdiep, Vlie en Friese Zeegat worden met behulp van steekzuigers fossiele (dode) schelpen gewonnen. Deze schelpen worden vervolgens onder meer gebruikt voor verharding van fietspaden. Hiervoor geldt een beperkt quotum, dat is berekend op basis van de natuurlijke aanwas van schelpen in de Waddenzee.

Bedrijfslozingen

De bij aanvang van de beheerplanperiode bestaande lozingen in het zeewater van stoffen van bedrijven (inclusief de in- en uitlaat van koelwater) hebben geen schadelijke effecten op de natuur. Ze kunnen binnen de bepalingen van de Waterwet doorgaan. Nieuwe (thermische) lozingen zijn wel vergunningplichtig.

Sociaal-economische aspecten beheerplan

De sociaal-economische gevolgen van de (nieuwe) maatregelen in dit beheerplan blijven voor de meeste vormen van gebruik beperkt. De verduurzaming van de garnalenvisserij kan door innovatieve maatregelen en/of sluiting van enkele visgronden wel gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering. Hiervoor zijn en worden nadere afspraken gemaakt met de overheid. Ook de lopende transitie van de mosseladvissersrij naar minder visserij vanaf de zeebodem heeft belangrijke effecten op de bedrijfsvoering van deze sector. Beide transitieprocessen kunnen de bedrijfszekerheid op langere termijn versterken.

6. De uitvoering van het beheerplan

De ministeries van Infrastructuur en Milieu (Rijkswaterstaat), Economische Zaken en Defensie en de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen zijn samen verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheerplan in de eerste periode tot 2022. Rijkswaterstaat heeft hierin het voortouw. In het beheerplan staat hoe de taken en kosten zijn verdeeld en hoe de uitvoering is georganiseerd. De Beheerraad Waddengebied is het belangrijkste overlegplatform voor de realisatie van het programma. Veel beheermaatregelen worden uitgevoerd door of in opdracht van de terreinbeheerders Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, It Fryske Gea en het Groninger Landschap. Verder wordt samengewerkt met de gemeenten in het gebied.

De voortgang en resultaten van de maatregelen worden gemonitord om te zien of ze bijdragen aan het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Aan het eind van de beheerplanperiode stelt Rijkswaterstaat een evaluatie op. Deze evaluatie dient als inbreng voor bijstelling van de maatregelen in een volgend beheerplan.

Financiering van maatregelen

Verreweg het grootste deel van de extra kosten in de eerste beheerplanperiode betreft nieuwe instandhoudingsmaatregelen. Hiervoor is voldoende Natura 2000-budget beschikbaar bij de provincies. Ook het Rijk draagt bij aan de bekostiging van enkele maatregelen.

Toekomstige Nb-wetvergunningen

De voorwaarden waaronder bepaalde activiteiten op dezelfde voet als bij de start van de beheerplanperiode kunnen worden voortgezet, zijn vermeld in het beheerplan. Mocht voor een activiteit een vergunning nodig zijn, dan staan in de vergunning de voorschriften waaraan moet worden voldaan om de natuur te beschermen. Afhankelijk van de soort activiteit en de plaats verschaft de desbetreffende provincie (meestal) of het ministerie van Economische Zaken deze vergunning. De vergunningaanvraag en -verlening verlopen volgens de regels van de Natuurbeschermingswet.

In het beheerplan is een tabel opgenomen met bevoegde instanties voor verschillende activiteiten. Bij twijfel over welke instantie bevoegd gezag is, is de desbetreffende provincie het eerste aanspreekpunt.

Ook voor activiteiten die bij de start van de beheerplanperiode niet zijn geïnventariseerd en beoordeeld (voornamelijk nieuwe projecten en activiteiten), of bij uitbreiding van bestaande activiteiten zijn de provincies of het ministerie van Economische Zaken de aangewezen instanties voor een eerste beoordeling van de kans op schade aan de natuur. Is deze kans aanwezig, dan is nader onderzoek nodig naar mogelijke effecten, eventuele minder schadelijke alternatieven en voorwaarden om de schade te beperken. Dit kan leiden tot een Nb-wetvergunning, waarin voorschriften zijn opgenomen.

7. Inspraak mogelijk op beheerplannen

Op de inhoud van het ontwerp Natura 2000-beheerplan Waddenzee is inspraak mogelijk. De beheerplannen voor de Waddenzee, de Noordzeekustzone en de vijf Waddeneilanden zijn ecologisch niet los van elkaar te zien. Daarom worden de ontwerpversies van al deze plannen plus het algemene deel gelijktijdig ter inzage gelegd. Tot zes weken na publicatie kan iedereen op de inhoud van de ontwerpplannen reageren. De samenstellers van de beheerplannen laten daarna weten in een Antwoordnota of en hoe deze reacties zijn verwerkt in de uiteindelijke plannen. Rijk en provincies stellen de plannen vervolgens vast en maken ze daarmee definitief. Tegen dat besluit is voor een deel beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Deze brochure met samenvatting is bedoeld als vereenvoudigde en toegankelijke weergave van het beheerplan. Deze samenvatting zelf is geen onderwerp van inspraak of beroep.

Colofon

Deze samenvatting van het Natura 2000-beheerplan Waddenzee is een uitgave van het ministerie van Infrastructuur en Milieu/Rijkswaterstaat.

Tekst:

Communicatiebureau BCP (www.bcp.nl)

Illustraties en fotografie:

Rob Bijnsdorp (voorpagina, pag. 18)

www.beeldbank.rws.nl (pag. 2, 17)

Nationale Beeldbank (pag. 5)

Harm Smeenge (pag. 6)

www.waddenzee.nl (pag. 7)

Henk Postma (pag. 9, 20)

Elise Koolmees (pag. 12)

Dienst Landelijk Gebied (pag. 13)

Richard Diepstraten (pag. 14)

Fokke van Saane (pag. 21)

Robbert van der Eijk (pag. 23)

Hendrik van Kampen (pag. 24)

Meer informatie:

Rijkswaterstaat Noord-Nederland

Afdeling NOV

Bezoekadres: Zuidersingel 3, Leeuwarden

Postadres: Postbus 2232, 2500 GE Utrecht

Mail: aante.nicolai@rws.nl

Het Natura 2000-beheerplan Waddenzee is te downloaden via:

www.waddenzee.nl/naturazoo0

Leeuwarden, oktober 2015

Dit is een uitgave van

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

oktober 2015 | NN1015HD120